

In juni 2005 startte ASG een praktijkproef waarin wordt onderzocht of een hoger kennisniveau bij de varkenshouder leidt tot een verbetering van de weerstand van zijn dieren. De verwachting is dat de weerstand van varkens toeneemt als varkenshouders zich bewust zijn van de gevolgen van hun handelen en hun management daarop aanpassen.

Invloed van varkenshouder op weerstand varkens onderzocht

Door ir. Monique Mul (ASG)

Oom de relatie tussen kennis bij de boer en weerstand van varkens te bepalen, waren ongeveer 35 varkenshouders nodig. Een aantal varkenshouders meldde zich spontaan aan, andere varkenshouders meldden zich via hun dierenarts. Alle deelnemers runnen een gesloten bedrijf of er is een nauwe relatie tussen vermeerderaar en mester. Er is gekozen voor bedrijven die gemiddeld tot goed presteren – dus niet de allerbeste bedrijven, maar zeker ook niet de minste. De

bedrijven bevinden zich in de provincies Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. De varkenshouders zijn door loting verdeeld in twee groepen: een groep van 18 varkenshouders die geen begeleiding krijgt en een groep van 17 die dat wel krijgt. In de begeleide groep werd geprobeerd de boeren bewust te maken van hun invloed op de weerstand van varkens. Dit gebeurde in bijeenkomsten waarin werd verteld welke invloed spenen, voeding, klimaat, enzovoorts hebben op de weerstand van hun dieren. Aan het begin van de proef zijn enkele weer-

standsindicatoren in het bloed van de vleesvarkens op alle bedrijven bepaald. Aan het einde van de proef – medio volgend jaar – zal dat nog eens gebeuren. Dan kan worden uitgerekend wat de invloed is van kennis en bewustwording bij varkenshouders, op de weerstand van zijn dieren. De 17 goed begeleide varkenshouders worden in studiegroepbijeenkomsten voorzien van kennis en tips. Hun dierenarts is ook bij de proef betrokken voor de nodige ondersteuning. Uit de literatuur is bekend dat er veel factoren zijn die in meer of mindere mate invloed hebben op de weerstand van varkens, zoals huisvesting en de omgang met de dieren. Al die factoren kwamen aan bod. Omdat de varkenshouder zelf zijn bedrijfsvoering bepaalt, speelt hij een cruciale rol in de weerstandsopbouw van zijn varkens. De varkenshouders die in de niet-begeleide groep zitten, moeten het zonder die adviezen en begeleiding stellen.

Opvoeren kennisniveau

Tijdens de eerste bijeenkomst kregen de 'begeleide varkenshouders' onderricht in de werking van weerstand en manieren waarop zij de weerstand van hun varkens kunnen verbeteren. Voor de meesten ging het om bekende stof en dus was het een kwestie van het opfrissen van de aanwezige kennis. Wel gaven zij aan beter verbanden te zien tussen management en weerstand van hun dieren. Ook kregen zij inzicht in de sterke punten van hun bedrijf en verbeterpunten. Verder werden de uitslagen van het bloedonderzoek bekendgemaakt.

De meeste verbeterpunten waren voor de boeren niet nieuw. Velen waren zelfs al jaren mee bezig. Toch kwamen er ook nieuwe verbeterpunten op tafel. Deze aanbevelingen vonden de varkenshouders nuttig, zeker nadat het verband met de weerstand duidelijk was gemaakt. Met de verkregen informatie brachten de varkenshouders, samen met hun dierenarts, de 'verbetergebieden'

van hun bedrijf in kaart. De tweede studiebijeenkomst had als motto 'meervoud van kennis is kennissen'. Hier wisselden de varkenshouders persoonlijke tips met elkaar uit. Daarbij probeerden zij oplossingen te vinden voor problemen op hun bedrijf die de weerstand ondermijnen. Tijdens de bijeenkomst bleek dat de aanpak en oplossing voor elk bedrijf anders waren. Logisch – want alle bedrijven zitten anders in elkaar. De varkenshouder schatte zelf in wat haalbaar was en wat niet. Tijdens deze tweede bijeenkomst werden de varkenshouders geholpen met het zoeken naar oplossingen door collega's, dierenartsen en onderzoekers. De varkenshouders zochten de oplossingen vooral in: het beperken van het mengen van dieren, het verbeteren van de voeding van zeugen en voerstrategie, de hygiëne en het verlagen van de ziektedruk. Begin december hebben de onderzoekers in individuele gesprekken met de varkenshouders en hun begeleidende dierenartsen gesproken. Tijdens dit gesprek zijn alle stappen van beide studiegroepbijeenkomsten nog eens doorlopen. De (voorgenomen) maatregelen zijn besproken en concreet gemaakt. Tot slot zijn er maatregelen afgesproken die de varkenshouder de komende tijd gaat doorvoeren.

Ervaringen tot nog toe

In de individuele gesprekken is ook geïnventariseerd wat de varkenshouders van de intensieve kennissessies hebben opgestoken. Vrijwel alle deelnemers beschouwen de studiegroepbijeenkomsten als een stok achter de deur om de afgesproken maatregelen ook daadwerkelijk door te voeren. Verder leidden de bijeenkomsten tot meer inzicht in weerstand en concrete verbeterpunten voor het eigen bedrijf. Algemene conclusie is dat kennisuitwisseling tussen varkenshouders, onderzoekers (zoötechnici) en dierenartsen samen, vaak leidt tot oplossingen; het 'samen komen tot oplossingen' werkt meestal beter dan

als de boer zelf probeert zijn bedrijfsvoering op een hoger peil te brengen. Tijdens de bijeenkomsten werd varkenshouders geleerd afstand te nemen van het eigen bedrijf, zodat ze met een frisse blik naar de verbeterpunten kunnen kijken. Daarnaast legde de frequentie van de bijeenkomsten druk op boeren om acties te ondernemen en de voorgenomen verbeteringen echt door te voeren.

Resultaten in 2006

Tot juli 2006 zullen de begeleide varkenshouders doorgaan met het doorvoeren van weerstandsverhogende maatregelen op hun bedrijf. Dan worden alle bedrijven, dus ook de niet-begeleide bedrijven, bezocht. Er worden bloedmonsters genomen van vleesvarkens om opnieuw de weerstand van de varkens te bepalen. Ook wordt precies vastgelegd welke maatregelen de boeren hebben genomen. Voor oktober 2006 staat een slotbijeenkomst gepland voor alle deelnemers. Dan worden de resultaten gepresenteerd en zal bekend zijn in hoeverre boeren in staat zijn om met meer kennis een verbetering van de weerstand te realiseren.

Vanaf juni 2006 lanceert ASG een website over het verbeteren van de weerstand van varkens.

Conclusie

Het meervoud van kennis is kennissen. Varkenshouders die kennis krijgen aangereikt door derden, hun kennis delen met collega's en hun eigen werkwijze ter discussie stellen, slagen er beter in bedrijfsaanpassingen door te voeren dan boeren die deze hulp niet hebben. In hoeverre deze boeren er ook in slagen om de weerstand van hun varkens te verhogen, zal in oktober 2006 bekend worden.

BEHANDELEN

Omdat de varkenshouder zelf zijn bedrijfsvoering bepaalt, speelt hij een cruciale rol in de weerstandsopbouw van zijn varkens.

Foto: Twan Wiermans

